

**Odlišné stanovisko sudcu Ladislava Orosza a sudkyne Marianny
Mochnáčovej k uzneseniu pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky
č. k. PLz. ÚS 2/2018-18 z 19. septembra 2018**

1. Podľa § 32 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pripájame svoje odlišné stanovisko k uzneseniu Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. PLz. ÚS 2/2018 z 19. septembra 2018 (ďalej aj „oponované uznesenie“), ktorým väčšina pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijala v konaní podľa § 6 zákona o ústavnom súde stanovisko vo veci zjednotenia odchylného právneho názoru vysloveného v uznesení č. k. IV. ÚS 46/2011-13 zo 17. februára 2011 a náleze č. k. I. ÚS 454/2012-465 z 10. decembra 2014 a právneho názoru I. senátu ústavného súdu, ku ktorému dospel pri predbežnom prerokovaní sťažnosti [REDAKOVANÉ] v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 215/2015, pretože máme zásadné výhrady k jeho výroku a tiež k jeho odôvodneniu.

2. Zjednocovanie právnych názorov senátov ústavného súdu v predmetnej veci sa týkalo právomoci vlády Slovenskej republiky [ďalej len „vláda“ (veci vedené pod sp. zn. IV. ÚS 46/2011 a sp. zn. I. ÚS 454/2012)] a prezidenta Slovenskej republiky [ďalej len „prezident“ (vec vedená pod sp. zn. I. ÚS 215/2015)] odvolávať člena Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) v priebehu jeho päťročného funkčného obdobia. Z povahy veci vyplýva, že zjednocujúce stanovisko prijaté väčšinou pléna ústavného súdu sa vzťahuje nielen na právomoc prezidenta a právomoc vlády odvolávať nimi vymenovaných členov súdnej rady, ale aj na právomoc Národnej

rady Slovenskej republiky (ďalej len „národná rada“), ako aj oprávnenie sudcov Slovenskej republiky (ďalej len „sudcovia“) odvolávať nimi zvolených členov súdnej rady pred uplynutím ich funkčného obdobia.

3. Väčšina pléna ústavného súdu si osvojila právny názor I. senátu, ku ktorému dospel pri predbežnom prerokovaní sťažnosti [REDAKOVANÉ] v konaní vedenom pod sp. zn. I. ÚS 215/2015. Tento právny názor je v koncentrovanej podobe vyjadrený vo výroku zjednocujúceho stanoviska, ktorý znie:

„Člena Súdnej rady Slovenskej republiky nie je možné odvolať v priebehu jeho 5-ročného funkčného obdobia orgánom, ktorý ho na tento post nominoval, lebo len tak sa zaručí jeho základné právo podľa čl. 30 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky.“

4. Pre plastickú ilustráciu závažného pochybenia väčšiny pléna ústavného súdu sa žiada citovať ustanovenie čl. 141a ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“), ktorého sa citované zjednocujúce stanovisko priamo dotýka (zasahuje do neho).

Ustanovenie čl. 141a ods. 1 ústavy znie:

„Predsedu Súdnej rady Slovenskej republiky volí a odvoláva Súdna rada Slovenskej republiky zo svojich členov. Členmi Súdnej rady Slovenskej republiky sú

- a) deväti sudcovia, ktorých volia **a odvolávajú** sudcovia Slovenskej republiky,
- b) traja členovia, ktorých volí **a odvoláva** Národná rada Slovenskej republiky,
- c) traja členovia, ktorých vymenúva **a odvoláva** prezident Slovenskej republiky,

d) traja členovia, ktorých vymenúva **a odvoláva** vláda Slovenskej republiky.“

Pre dotvorenie obrazu o naznačenom pochybení väčšiny pléna ústavného súdu sa žiada ešte poukázať aj na prvú vetu čl. 141a ods. 4 ústavy, ktorá znie:

„Funkčné obdobie členov Súdnej rady Slovenskej republiky je päť rokov.“

5. Z porovnania v bode 3 citovaného zjednocujúceho stanoviska a v bode 4 citovaného textu čl. 141a ods. 1 ústavy celkom zjavne vyplýva, že **väčšina pléna**

ústavného súdu prostredníctvom zjednocujúceho stanoviska odňala sudcom, národnej rade, prezidentovi a vláde ústavou zverenú právomoc odvolať nimi ustanoveného člena súdnej rady v priebehu ich päťročného funkčného obdobia. Takýto právny názor je v právnom štáte neakceptovateľný, keďže stavia ústavný súd nad ústavodarcu a *de facto* priznáva ústavnému súdu právomoc derogovať ústavu, resp. jej časti či jednotlivé ustanovenia.

6. Nepresvedčivý pokus väčšiny pléna ústavného súdu obhájiť citovaný právny názor vyjadrený vo výroku oponovaného uznesenia možno nájsť v bode 13.1 jeho odôvodnenia, v ktorom sa v podstatnom uvádza: „... ak právna úprava mlčí o dôvodoch odvolania člena súdnej rady, platí zásada, že neexistuje ani možnosť odvolať členov súdnej rady pred uplynutím ich funkčného obdobia.“

Citovaná veta je vo svojej podstate založená na zásadnom spochybnení racionality ústavodarcu. Racionálny ústavodarca by totiž nepochybne explicitne v ústave nezveril sudcom, národnej rade, prezidentovi a vláde právomoc odvolávať nimi ustanoveného člena súdnej rady pred uplynutím jeho funkčného obdobia, ak by im toto oprávnenie v skutočnosti nechcel priznať. Podľa názoru väčšiny pléna ústavného súdu totiž právnym dôsledkom neustanovenia dôvodov odvolávania členov súdnej rady je negácia explicitne vyjadrenej vôle ústavodarcu priznať týmto subjektom právo odvolávať nimi ustanovených členov súdnej rady.

Rovnako citovaná právna veta neobstoí ani vtedy, ak ju chceli kolegovia založiť na myšlienkovvej konštrukcii, v zmysle ktorej sudcovia, národná rada, prezident a vláda *de facto* nemôžu realizovať svoju ústavou zverenú právomoc odvolávať nimi ustanovených členov súdnej rady preto, že „zákonodarca o dôvodoch odvolania mlčí“. Takáto interpretácia analyzovanej právnej vety z odôvodnenia oponovaného uznesenia vo svojej podstate totiž stavia zákonodarcu nad ústavodarcu, keďže je založená na konštrukcii, v zmysle ktorej dôsledkom pasivity zákonodarcu (neustanovenie dôvodov odvolania v zákone) je negácia vôle ústavodarcu, ktorú explicitne vyjadril v ústave.

7. Vedľajším produktom zjednocujúceho stanoviska väčšiny je **aj z ústavného hľadiska neakceptovateľná extenzívna interpretácia čl. 30 ods. 4 ústavy**, podľa

ktorého „Občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám.“. Z konfrontácie citovaného článku ústavy s už citovaným výrokom zjednocujúceho stanoviska („... lebo len tak sa zaručí jeho základné právo podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky“) totiž možno vyvodiť, že **väčšina pléna ústavného súdu priznala členom súdnej rady nielen právo uchádzať sa za rovnakých podmienok o prístup k tejto verejnej funkcii, ale aj právo na zotrvanie v tejto funkcii až do uplynutia päťročného funkčného obdobia.** Ústavný súd síce vo svojej doterajšej judikatúre už vyslovil názor, že získaním verejnej funkcie sa „ústavné právo občanov na prístup k voleným a iným verejným funkciám... nevyčerpáva“ (II. ÚS 48/97), ale tento právny názor nemožno vnímať v takej extenzívnej (absolútnej) podobe, ako ho interpretuje väčšina pléna ústavného súdu v oponovanom uznesení(!).

8. Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že väčšina pléna ústavného súdu vo svojej podstate priznala ústavnému súdu právomoc derogovať v ústave explicitne vyjadrenú vôľu ústavodarcu, čo je nezlučiteľné so základnými princípmi demokratického a právneho štátu. Na obranu našich kolegov sa možno žiada vysloviť presvedčenie, že k tomuto ústavnému kiksú sa dopracovali nechtiac a nevedomky v spojení s úpornou snahou negovať právne názory, na ktorých je založené uznesenie sp. zn. IV. ÚS 46/2011 zo 17. februára 2011.¹ Kritika týchto právnych názorov vedená v rovine odbornej polemiky (pozri napr. ĽALÍK, T. *K uzneseniu ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 46/2011 alebo ako ústavný súd za roh nedovídi?* Justičná revue, roč. 63, 2011, č. 6 – 7, s. 971 – 977) je legitímna a v mnohom nepochybne aj prínosná. Nemôže však byť založená na argumentácii, ktorá popiera dominantnú úlohu ústavodarcu v štruktúrach demokratického a právneho štátu založeného na suverénnej vôli ústavodarcu explicitne vyjadrenej v základnom zákone štátu.

V Košiciach 19. septembra 2018

¹ Išlo v relatívne krátkom čase už o druhý (opakovaný) pokus prelomiť tieto právne názory – pozri zamietavé uznesenie pléna ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 4/2014-12 z 12. novembra 2014.